

NEWSLETTER 10/19

BACHANALIA 2019 NA ZAMKU W RYNIE	2
ANDRZEJKI NA WARMII I MAZURACH	3
ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA NA TERENIE WARMII I MAZUR	6

BACHANALIA 2019 NA ZAMKU W RYNIE

arch. Zamek Ryn****

X edycja Festiwalu Wina Zamkowe Bachanalia inspirowane do zupełnie wyjątkowego spotkania z głębią i aromatem wina, jego bogactwem, różnorodnością i dobrymi emocjami.

Na zamkowym zadaszonym dziedzińcu zamku w Rynie wybieracie się na całkiem niepowtarzalną wędrowkę, podczas której zupełnie na nowo odkryjecie nadzwyczajne doznania i smaki, także apetycznych serów oraz aksamitnych pralin. Uroku degustacjom dodadzą przepiękne winiarskie opowieści snute przez autorytety ze świata winiarskiego i serowarskiego. Zwieńczeniem Festiwalu będzie zaskakująca jubileuszowa gala z zespołem MEGA występem artystycznym Grzegorza Gwizdały Bulle Show, który otrzymał nagrodę publiczności MAM TALENT. O kulinarne show podczas Gali zadba Szeff Kuchni Ireneusz Koniuszek z zaprzyjaźnionymi Szefami kuchni gdzie na dziedzińcu będzie wydawana na żywo kolacja połączona z przepyszną paradą tortową.

To spotkanie z ludźmi, którzy, pokochali wino.

www.zamekryn.pl/bachanalia

ANDRZEJKI NA WARMII I MAZURACH

arch. Zamek Ryn****

ANDRZEJKI – wieczór wróżb odprawianych w nocy z 29 na 30 listopada, w wigilię świętego Andrzeja, patrona Szkocji, Grecji i Rosji. Pierwsza polska wzmianka literacka o nim pojawiła się w 1557 r.

Dzień ten przypada na końcu lub początku roku liturgicznego. Andrzejki są specjalną okazją do zorganizowania ostatnich hucznych zabaw przed rozpoczynającym się adwentem.

Święty Andrzej jest patronem archidiecezji warmińskiej. Jemu też była poświęcona pierwsza katedra w Braniewie zbudowana ok. 1250 roku. Do 1910 roku 30 listopada był dniem wolnym od pracy.

Z imieniem tego świętego łączą się zwyczaje andrzejkowe na Warmii. Miały one nieco inny charakter niż dzisiaj. Dzień ten przede wszystkim świętowały dziewczęta. Odwiedzały więc kościół, aby pomodlić się o dobrego męża. W wieczór Świętego Andrzeja młodzi Warmiacy pragnęli zmusić los do wyjawienia przyszłości. Dotyczyło to przede wszystkim wróżb matrymonialnych.

Na wsi dziewczęta umieszczały w łożku nasiona lnu bądź owsa, wypowiadały przy tym sentencje, aby w śnie pojawił się wybrany chłopiec. Kopały też dołki w ziemi, jeśli znajdował się tam błyszczący chrząszcz, to wybranek będzie wojskowym, czarny – to kominiarzem, jasny (biały) - młynarzem, jeśli robak miał powierzchnię szorstką oznaczało, że przyszedł mąż będzie bogaty, gładką – będzie ubogim.

W niektórych częściach Warmii wylewano rozgrzaną cynę i wosk na wodę, a na podstawie powstałych stworów dziewczęta starały się określać przyszłe wydarzenia. Niektórzy łączą ten zwyczaj z wierzeniami dawnych Prusów. Na Warmii układano też po kolei buty w stronę drzwi wyjściowych. Której but przekroczy próg, ta pierwsza wyjdzie za mąż. Na protestanckich Mazurach nie obchodzono Andrzejek.

„Doroczne zwyczaje i obrzędy na Warmii” Jan Chłosta

Obecnie Andrzejką to wyjątkowy wieczór wypełniony po brzegi magią i niespodziankami. Blask świateł, wspólne wróżby i skomponowane specjalnie na tę okazję menu sprawiają, że jest to wyjątkowy wieczór. Na terenie Warmii i Mazur Andrzejką można między innymi obchodzić w tak wyjątkowych miejscach jak:

Hotel Zamek Ryn****

Luksusowy hotel mieści się w zamku krzyżackim, który został pieczołowicie odrestaurowany, a najważniejsze imprezy odbywają się na zadaszonym dziedzińcu zamkowym. Jest to przykład harmonii średniowiecznej budowli i nowatorskich rozwiązań designerskich. Znana już nie tylko w kraju legendarna gościnność obiektu wyraża się w indywidualnym podejściu do gości i fascynacji światem kulinariów – to raj dla smakoszy życia i kuchni z całego świata.

www.zamekryn.pl/bal-andrzejkowy

Hotel Krasicki****

Bajkowo położony w widłach rzek Łyny i Symsarny hotel mieści się w historycznym przedzamczu rezydencji biskupów warmińskich. Dziś wytworne pokoje i apartamenty w gotyckiej i barokowej części hotelu nawiązują do pierwotnej stylistyki obiektu. Taras widokowy to znakomity punkt widokowy na cały Lidzbark Warmiński, zwany Perłą Warmii. W przyziemiu znajduje się SPA&Wellness, basen, jacuzzi, sala fitness i sauny. Inspirowana regionalnymi obyczajami kuchnia łączy tradycyjne i nowoczesne metody kulinarne.

www.hotelkrasicki.pl/dla-ciebie/hotel/wydarzenia

Hotel Anders****

Hotel położony jest na Mazurach Zachodnich, nad brzegiem jeziora Szelaż Mały, na granicy rezerwatu Sosny Taborskiej. Hasło hotelu „Naturalnie na Mazurach” odnajduje swój wyraz w proekologicznej filozofii miejsca, cudownej przestrzeni i rozbudowanej bazie rekreacyjnej oraz regionalnej kuchni prowadzonej od 20 lat przez jednego, znakomitego szefa kuchni. Goście mają też dostęp do imponującego SPA z krytym basenem i saunami.

www.hotelanders.pl/oferty/andrzejk-na-mazurach

Pałac Mortęgi ****

Pałac Mortęgi to przepiękny, zabytkowy kompleks, w którego skład wchodzi: XIV-wieczny pałac, liczne zabudowania folwarczne, mini zoo, stajnie z krytą ujeżdżalnią oraz park w stylu angielskim z końca XIX wieku. Znajdziemy tu zarybiony staw, idealny dla amatorów wędkarstwa, miejsca na ognisko i grill, salę gimnastyczną, salę gier oraz Domek Magdaleny – miejsce, gdzie dzieci mogą spędzić wesoło czas pod opieką profesjonalnych animatorek. Goście spragnieni relaksu odnajdą go w pałacowym Santal SPA, oferującym zabiegi na ciało i twarz oraz masaże. Jest to naprawdę wyjątkowe miejsce z niepowtarzalnym klimatem.

www.palacmortegi.pl/pl/andrzejki

Hotel St. Bruno****

Krzyżacki zamek między jeziorami Kisajno i Niegocin w Gizycku otrzymał nowe życie jako luksusowy hotel St. Bruno. W zamkowej części można podziwiać zachowane elementy zabytkowej konstrukcji, np. fundamentów, wzdłuż których poprowadzono korytarz. W piwnicach znajduje się stylowa winiarnia, do której przylega klub nocny. Goście mogą skorzystać z centrum SPA oraz krytego basenu. Biblioteka w baszcie, z antresolą i wygodnymi fotelami, a także sala bilardowa to kolejne propozycje spędzenia wolnego czasu

www.hotelstbruno.pl/ceny-i-pakiety-relaks/weekend-andrzejkowy-mazury

Warmia i Mazury mają swój urok nie tylko wiosną i latem są również atrakcyjne jesienią i zimą. Zapraszamy na Warmię i Mazury nie tylko na Andrzejki!

ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA NA TERENIE WARMII I MAZUR

zdjęcie z Archiwum MBL-PE w Olsztynku

Narodziny Bożego Dziecięcia przynosiły zawsze mieszkańcom Warmii i Mazur niezwykle przeżycia. Wigilia rozpoczynała okres nazywany godami. Był to dzień poprzedzający tzw. Dwunastki, czyli dwanaście dni do Święta Trzech Króli, wypełnionych wieloma praktykami magicznymi, splecionymi z tradycjami chrześcijańskimi.

Same święta poprzedza okres adwentu, wypełniony pieśniami i oracjami religijnymi.

Dzień Wigilii zarówno u Warmiaków i Mazurów, zawierał bardzo niewiele elementów kościelnych. Nawet na katolickiej Warmii w tym dniu nie przestrzegano postu (dopiero dużo, dużo później, pod naciskiem opinii osadników z innych części Polski i księży zaczęto go przestrzegać). Potrawy wieczerzy wigilijnej często nie różniły się od potraw dnia codziennego. Przy „bogatszej” kolacji podawano na stół gęś i mięso. Wieczerec podawano około godziny siedemnastej: pieczoną gęś, kiełbasę gęsią, mięso, ciasto i słodczyce, chleb razowy.

Nieznany był na Warmii i Mazurach do 1945 r. zwyczaj łamania się opłatkiem. Zwyczaj stawiania choinki przyjął się natomiast dopiero około 1910 r. Pod choinką stawiano talerze pełne jabłek, pierników, orzechów, cukierków oraz układano drobne prezenty. W niektórych

wsiach stawiano snop zboża w kącie izby lub wieszano gałęzie jegljki. Prezenty dzieciom przynosił Mikołaj, co zachowało się do dnia dzisiejszego. Nazwa Mikołaja bywała inna niż obecnie: Nikolus, Pikolus. W warmińskich wioskach istniał również zwyczaj chodzenia sług z szemlem (siwym koniem) w towarzystwie bogatego orszaku. Najstarszy sługa pełnił funkcję Mikołaja i wręczał dzieciom prezenty.

Na dawnej Warmii nie znano Pasterki. W miastach została ona wprowadzona po I Wojnie Światowej. Zainicjował ją najpierw pochodzący z Olsztyna ks. Oskar Stoff (1877-1938) w Królewcu. Z czasem zwyczaj przejął się na Warmii, ale tylko w miastach. Wcześniej mszę św. Bożego Narodzenia odprawiano o piątej bądź szóstej rano w pierwszy dzień świąt.

W Wigilię w kościołach na Warmii pojawiała się szopka. Najpierw w szopce występowały żywe postacie. Wierni wcielali się w role Matki Bożej, Świętego Józefa, pasterzy, nawet Boże Dziecię było żywe i autentycznie kwiliło w stylizowanej kołysce. Boże Dziecię następnie odwiedzali trzej monarchowie. Wszystko to przypominało dzisiejsze jasełka. Z czasem żywe postacie zamieniono na figury z drewna, potem z gipsu. Mówiło się, że te osobliwe przedstawienia zostały wyprowadzone z kościołów. Następnie odbywały się one w domach i szkole. Zapewne taki jest rodowód Jutrznii mazurskiej na Gody, odtwarzanej pierwszego dnia Świąt Bożego Narodzenia o godzinie czwartej we wsiach na ewangelickich Mazurach.

Opracowano: na podstawie „Zwyczaje, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków” Anny Szyfer, „Warmiacy i Mazurzy” pod redakcją Bogumiła Kuźniewskiego i „Doroczne zwyczaje i obrzędy na Warmii” Jana Chłosty.

